

Sual: Namazda səcdənin ayaqların yerdən üzülməsi ilə namaz batil olurmu?

Cavab: Məlumdur ki, namazda səcdə etmək fərzdır. Onun ən mükəmməl şəkli isə Hz. Peyğəmbər (s.ə.s) hədisində buyurduğu kimi yeddi üzvlə edilməsidir. Hədisdə belə buyurulur:

“Mən yeddi üzv üzürün səcdəni etməyə məruz olundum. Bunlar alın, (biri isə burnuna da işarə etdi), iki əl, iki diz və iki ayaqdır” (Buxari, Azan, 133, 134, 137; Müslim, Səlat, 226, 227, 229, 230). İslam alimlərinə görə, ayaqların yalnız bir barmağının yerə dəyməsi ilə sözügedən fərz yerinə yetirilmiş olur. Ancaq namaz qılan bir şəxs iki ayağından heç birini yerə qoymazsa, namaz səhih olmaz. Ayaqlardan biri alınla birlikdə “sübhanəllah” deyəcək qədər yerə dəyərsə, daha sonra qalxsa belə, səcdə yerinə yetirildiyi üçün namaz pozulmur. Yəni, səcdə boyu heç yerə qoymadan ayaqların hər ikisinin də yerdən üzülməsi namazı batil edir.

Sual: [Dində qadının kəsilmiş saçının qaynaq məqsədi kimə satması haramdır?](#)

Cavab: Burada iki məsələ var: birincisi, qadının saçının satılması; ikincisi isə, saçın qaynaq olaraq istifadə olunması. Satışının hökmü ilə bağlı alimlərin rəyləri əsasında belə bir nəticəyə gəlmək olar: qadının (kişinin) saçının nəcis olmaması, ondan istifadənin və satışının açıq-aydın qadağan edilməməsi səbəbilə həm kişi, həm də qadının saçının satışı ümumi olaraq caiz hesab olunmuşdur. Yəni, saçı satıb bunun müqabilində pul almaq halaldır.

İkinci məsələyə gəlincə, qadın saçını qeyri-halal, qeyri-əxlaqi məqsədlər üçün istifadə edəcəyini bildiyi şəxsə yox, halal yolda, zərurət olaraq istifadə edəcəyini bildiyi şəxsə satmalıdır. Çünki müsəlman bilərəkdən haram və qadağan olan bir şeyin edilməsinə vasitəçi olmamalıdır. Belə ki, saçlarında tökülmə və digər xəstəliklər səbəbilə parik və qaynaq etdirmək məcburiyyətində qalan qadınların bunlardan istifadə etməsi caizdir. Ancaq başqalarına daha gözəl görünmək, başqalarının diqqətlerini cəlb etmək, eləcə də başqalarından fərqlənmək məqsədilə qaynaqdan istifadə etmək caiz deyil və günahdır. Hz. Peyğəmbərin (s.ə.s) *“Qaynaq edən və etdirən Allahın tənəzi”* (Buxari, Libas, 83, 85; Müslim, Libas, 33) hədisi də məhz bu məqsədlə edənlər üçün deyilmişdir.

Sual: [Tövbə surəsinin 113-cü ayəsinə görə valideyni müsəlman olmayan bir kəsin namazda "Rabbənəfirli" duasını oxuması doğrudurmu?](#)

Cavab: "Tövbə" surəsinin 113-114-cü ayələrində buyurulan "Müşriklərin cəhənnəmlik olduqları (müsəlmanlara) bəlli olduqdan sonra onlarla qohum olsalar belə, Peyğəmbər və iman gətirənlər onlar üçün bağışlanma dilməyə yaraşmaz! İbrahimin öz atası üçün bağışlanma dilməsi isə ancaq ona verdiyi bir vədə görə idi. Atasının Allaha düşmənin olması İbrahimə aydın olduqda o öz atasından uzaqlaşdı (onunla bütün əlaqələrini kəsdi)"

ifadələrinin Hz. Peyğəmbərin (s.ə.s) əmisi Əbu Talibin və ya anasının bağışlanması üçün dua etməsi, yaxud bəzi möminlərin müşrik olaraq ölənlərinin yaxınlarının bağışlanmaları üçün dua etmələri səbəbilə nazil olduğuna dair fərqli rəvayətlər vardır. Qeyd edək ki, ayədə həm Hz. Peyğəmbər (s.ə.s), həm də möminlərdən bəhs olunması və ondan sonra gələn ayədə də Hz. İbrahim (ə.s) məsələsinə toxunulması nəzərə alındıqda, əsil məqsədin müəyyən bir məsələ ilə bağlı hökm vermək yox, bu mövzu ilə əlaqədar bir prinsipə diqqət çəkmək üçün olduğu aydın olur. Məhz bu prinsip də odur ki, həyatındakı bütün fərşətləri bir kənara qoyub Allaha şəriq qoşan və bunda israr edən, eyni zamanda müşrik olaraq öldüyü dəqiqliklə bilinən kəslərin bağışlanması üçün dua etmək Allah dərğahında doğru qəbul edilən bir davranış deyildir. Təfsir alimlərinin bəzilərinə görə, bu ayədə müşriklərin bağışlanması üçün dua etmə qadağası, onların müşrik olaraq öldükələrinin yəqin edilməsi ilə məhdudlaşır. Ona görə də, hər hansı bir şəxs həyatda ikən onun kafir olaraq öləcəyi bilinmədiyü üçün, möminin həyatda olan inancsız bir kəsin hidayəti və bağışlanması üçün dua etməsində hər hansı günah yoxdur. Hz. Peyğəmbər (s.ə.s) də həyatda olduğu müddətdə imansız öləcəyini düşünərək heç kəsi Allahın düşməni elan etməmişdir. Əksinə, ona haqsızlıq edənlərə, ona qarşı müqavimət göstərənlərə bilmədikləri üçün Uca Allahın onlara hidayət verməsini istəmiş və onları bağışlamasını diləmişdir. Bundan əlavə, yuxarıda qeyd edilən ayədə Hz. İbrahimin (s.ə.s) atası üçün dua etməkdən vaz keçməsi, atasının müşrik olaraq öldüyündən əmin olmasından sonra olmuşdur.

Sual: [Məğrib \(axşam\) namazında bilmədən 3-cü rükətdən sonra qalxdım 4-cü rükəti də qıldım. Bu halda namazım batildir?](#)

Cavab: Məğrib namazında 3-cü rükətdən sonra qalxıb namaza davam edən zaman dördüncü rükətin səcdələrini etmədən xəta edildiyi xatırlansa, dərhal oturub səhv səcdəsi etməklə namaz tamamlanmalıdır. Ancaq 4-cü rükətin səcdələr edilərsə, artıq dörd rükət nafilə namaz yerinə keçir və axşam (məğrib) namazı mütləq təzədən qılınmalıdır. Dörd rükətli fərz namazlar 5-ci rükətin səcdəsinə qədər və ya 2 rükətli fərz namaz (sübh namazı kimi) 3-cü rükətin səcdəsinə qədər, yəni səcdələri etmədən xatırlandıqda, səhv səcdəsi edilərək namaz tamamlanır. Əsk təqdirdə, birincisi 6 rükətə, ikincisi də 4 rükətə tamamlanaraq nafilə ibadət kimi yerinə yetirilir. Həmin vaxtın fərz namazı isə təzədən qılınmalıdır.